

Riktlinje för insatserna kontaktperson, särskilt kvalificerad kontaktperson, ledsagare och umgängesstöd

Dokumentets giltighet och beslut

Dokumentnamn: Riktlinje för insatserna kontaktperson, särskilt kvalificerad kontaktperson, ledsagare och umgängesstöd
Gäller för: Individ- och familjeomsorg och vård och omsorg
Gäller fr o m: 2024-04-15
Gäller t o m: 2027-12-31
Fastställd av: Kommunstyrelsen § 95/2024
Fastställd: 2024-04-15
Diarienummer: KS 2023/976

Dokumentansvar och handläggning

Dokumentansvarig: Mikael Sjöberg, verksamhetschef, IFO. Ulrica Stjerngren, verksamhetschef, VoO
Handläggare: Martin Jeppsson, verksamhetsutvecklare, IFO

Dokumenthistorik

Tidigare beslut: Kommunstyrelsen § 261/2022
Upphäver: Riktlinjer för insatserna kontaktperson, ledsagare och umgängesstöd

Innehållsförteckning

Bakgrund.....	5
Syfte	5
Omfattning	5
Målgrupper.....	5
Barnperspektiv	6
FN:s barnkonvention	6
Barnets bästa ska särskilt beaktas	6
Kontaktperson enligt socialtjänstlagen	7
Följande kriterier föreligger för att beviljas kontaktperson:.....	7
Begränsningar i insatsen	7
Olika målgrupper	7
Insatsen kontaktperson enligt SoL för barn och unga under 21 år.....	7
Insatsen kontaktperson enligt SoL för personer under 65 år.....	8
Insatsen för kontaktperson enligt SoL – för personer över 65 år.....	8
Kontaktperson enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.....	8
Kontaktpersonens uppdrag	9
Insatsen ska tillgodose:	9
Följande kriterier föreligger för att beviljas kontaktperson enligt LSS:.....	9
När beviljas inte insatsen:.....	9
Målet med insatsen.....	10
Övrigt om insatsen kontaktperson	10
Särskilt kvalificerad kontaktperson.....	10
Särskilt kvalificerad kontaktperson enligt LVU, så kallad mellantvång.....	11
Utomstående personers medverkan i umgängesärenden.....	11
Umgängesstöd – kontaktperson	11
Ledsagning och ledsagarservice	13
Ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS	13
Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS	13
Ledsagarservice till barn och ungdomar.....	14
Ledsagning enligt Socialtjänstlagen.....	14
Tillfällig ledsagning.....	14
Definitioner	15

Bakgrund

Denna riktlinje behandlar kontaktperson, ledsagarverksamhet och umgängesstöd. Aktuella lagrum är Socialtjänstlagen (2001:453) (SoL), Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Riktlinjen ska ge handläggare stöd och vägledning i arbetet och utgår från ovan nämnda lagar men även offentlighets- och sekretesslagen, förvaltningslagen och annan relevant lagstiftning.

Riktlinjen innehåller information om bland annat dokumentation, utredning, uppföljning, verksamhetens mål och kvalitet i respektive verksamhetsområde med mera. Se kvalitetsledningssystemet för mer detaljerad information.

Kommunstyrelsen antog riktlinje kontaktperson, ledsagarverksamhet och umgängesstöd inom individ- och familjeomsorg och vård och omsorg 2019-04-01. Riktlinjen förlängdes av KS 2022-11-29 från 2022-12-31 till 2023-12-31 för att en översyn skulle göras innan ett nytt förslag skulle tas fram till Kommunstyrelsen.

I riktlinjen finns utdrag ur lagtext där ”socialnämnd” nämns vid flera tillfällen. I Tierps kommun är Kommunstyrelsen socialnämnd och beslut delegeras ofta till utskott eller till tjänstepersoner. För mer information hänvisas till delegationsordning Kommunstyrelsen.

Syfte

Syftet med riktlinjen är att ge handläggare stöd och vägledning i att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling vid handläggning. Viktigt är dock att dokumentet enbart används som en vägledning vid bedömning och att det är de individuella behoven som ligger till grund för beslut.

Omfattning

Riktlinjen omfattar insatser inom individ- och familjeomsorg (IFO) och vård och omsorg (VoO).

Målgrupper

Kontaktpersoner och ledsagare kan beviljas till barn, ungdomar och vuxna i behov av socialt stöd, samt till personer med psykisk, fysisk eller intellektuell funktionsnedsättning.

Kontaktpersonsinsatser beviljas enligt SoL, LSS och LVU. Ledsagarservice finns både i LSS och SoL.

Socialtjänsten har också möjlighet att utse en särskilt kvalificerad kontaktperson åt barn eller unga för att motverka risk för att den unge annars kan utveckla sociala beteendeproblem. En möjlighet att utse kontaktperson som tvångsåtgärd, finns i 22 § LVU, så kallad mellantvång. Målgruppen är då ungdomar under 20 år som har missbruksproblem, begår brott eller uppvisar andra sociala beteendeproblem.

I denna riktlinje behandlas även bestämmelserna om umgängesstöd. Målgruppen för denna insats är barn och unga, för vilka domstol beslutat att en utomstående vuxen ska närvara vid umgänge med en förälder som barnet eller den unge inte bor med.

Barnperspektiv

FN:s barnkonvention

Barns rättigheter slås fast bland annat i FN:s barnkonvention. En grundläggande princip där är att barnets bästa alltid ska komma i första hand i alla åtgärder och beslut som rör barn. Planering och beslut ska innefatta en prövning av barnets bästa. Vidare ska barnets åsikter respekteras och de ska ges möjlighet till inflytande i frågor som rör dem. Barn har rätt att bli lyssnade på, men kan aldrig tvingas att uttrycka sin åsikt utan det ska vara en möjlighet för dem om de själva vill. Barn med funktionsnedsättning ska få möjlighet till ett fullvärdigt och anständigt liv, med villkor som säkerställer värdighet, främjar självförtroende och möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället.

Barnets bästa ska särskilt beaktas

I 6a § LSS och 1 kap. 2§ SoL fastställs att när en åtgärd eller insats rör ett barn ska barnets bästa särskilt beaktas. Barnet ska få relevant information och möjlighet att framföra sin åsikt. Om barnet inte framför sina åsikter ska hans eller hennes inställning så långt det är möjligt klarläggas på annat sätt. Det kan till exempel ske genom inhämtande av information från barnets närstående eller någon annan företrädare för barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. (8 § LSS och 11 kap. 10 § SoL).

Barnet har rätt att uttrycka sin åsikt och i dokumentationen ska det framgå vad barnet har sagt och hur samtalet har genomförts. Om barnets synpunkter inte kommer fram måste handläggaren redogöra för skälen till detta, exempelvis att barnet inte har velat uttrycka sin åsikt eller att det inte varit lämpligt. Huvudregeln är dock att handläggaren ska prata med barnet. Små barn och barn med vissa funktionsnedsättningar har svårare att sitta på möte under en längre stund, eller förmåga och/eller intresse av att delta. Detta får handläggaren anpassa sig efter i sin bedömning av i vilken omfattning hen ska träffa barnet.

En del barn med funktionsnedsättning behöver extra stöd utöver att informationen anpassas till deras åldersnivå, som till exempel bilder. Handläggaren måste i varje individuellt fall arbeta för att säkerställa att barnet kan göra sig förstått och framföra sin åsikt och vilja i utredningssituationen.

Istället för vuxnas tolkning, ska barnets egen uppfattning återges i utredningen genom att barnets egna ord används.

Kontaktperson enligt socialtjänstlagen

Det framgår i förarbetena till lagen att kontaktpersonens uppgift ska vara att hjälpa den enskilde, och hans närmaste, i personliga angelägenheter, om den enskilde begär och samtycker till det. En kontaktperson ska kunna hjälpa den enskilde med bland annat myndighetskontakter, att skapa rutiner och struktur men även att stötta i att ordna en meningsfull fritidssysselsättning ifall den enskilde har behov av det. Insatsen ska bidra till att den enskilde får vardagen att fungera och stödet anpassas efter det individuella behovet.

Insatsen kontaktperson enligt SoL syftar till att fungera som ett personligt stöd och hjälpa den enskilde på olika sätt. Det kan till exempel gälla en ungdom som behöver stöd att bryta sig loss ur en i sammanhanget olämplig miljö, eller kontaktperson som stöd till en vuxen person med beroendeproblematik. Kontaktpersonen ska inte ses som en permanent lösning utan som en hjälp till självhjälp för att bygga relationer och kontakter som sedan ska bära på egen hand.

Insatsen ska inte ersätta redan förekommande aktiviteter eller gemenskap med anhöriga. Kontaktpersonen ska uppmuntra den enskilde att ta egna initiativ och knyta egna kontakter och när detta är gjort ska insatsen avslutas.

Följande kriterier föreligger för att beviljas kontaktperson:

- Behovet av hjälp att bryta isolering och genom insatsen finna vägar till sociala aktiviteter.
- Den enskilde har ett bristfälligt socialt nätverk.
- Den enskilde inte själv kan tillgodose behovet av en meningsfull fritid.

Begränsningar i insatsen

- En kontaktperson får aldrig ansvara för någons ekonomi.
- Anhörig kan inte få förordnande som kontaktperson.

Olika målgrupper

Insatsen kontaktperson enligt SoL för barn och unga under 21 år

Socialnämnden kan enligt 3 kap. 6b § SoL utse en särskild person (kontaktperson) eller en familj med uppgift att hjälpa den enskilde och hans närmaste i personliga angelägenheter, om den enskilde begär eller samtycker till det.

För ungdomar under 21 år, som har behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att inte utveckla missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet

eller något annat socialt nedbrytande beteende, kan socialtjänsten utse en särskilt kvalificerad kontaktperson.

För barn som inte har fyllt 15 år får kontaktperson/särskilt kvalificerad kontaktperson utses endast om barnets vårdnadshavare begär eller samtycker till det. Har barnet fyllt 15 år får kontaktperson/särskilt kvalificerad kontaktperson utses endast om barnet självt begär eller samtycker till det.

Vidare ska socialnämnden, enligt 5 kap 1 § SoL, vid behov stödja och hjälpa barn till frånskilda/separerade föräldrar till ett bra umgänge.

Rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL) träder in om behovet av stöd och hjälp inte kan tillgodoses på annat sätt.

Insatsen kontaktperson enligt SoL för personer under 65 år

För personer med funktionsnedsättning, som inte tillhör LSS personkrets, kan det vara aktuellt med kontaktperson enligt SoL. Syftet är att fungera som ett personligt stöd. Stödbehovet består för denna målgrupp ofta i att få sociala kontakter när det egna sociala nätverket brister, samt att få möjlighet att komma ut på sociala aktiviteter.

Avsikten med en kontaktperson är främst att tillgodose behovet av att bryta isolering.

Insatsen för kontaktperson enligt SoL – för personer över 65 år

Insatsen kontaktperson enligt socialtjänstlagen för personer över 65 år kan bli aktuell då den enskilde har behov av att bryta isolering, få stöd, råd eller hjälp i personliga angelägenheter. Syftet är att personer som inte kan tillgodose behovet på annat sätt, under en begränsad tid, ska få hjälp för att på sikt bli självständig.

I bedömningen ska den enskildes övriga kontaktnät vägas in och redan beviljade insatser såsom dagverksamhet, hemtjänst, samt kontakt med anhöriga, grannar eller frivilligorganisationer, det vill säga om behovet kan tillgodoses på annat sätt.

För personer i särskilt boende ska behov av kontaktperson tillgodoses av boendet.

Vanligtvis kan insatsen kontaktperson enligt SoL för personer över 65 år beviljas två tillfällen per månad.

Kontaktperson enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

Kontaktperson är en insats som möjliggör för personer som tillhör personkrets 1-3 LSS att ansöka om stöd för att få sina behov tillgodosedda om de inte kan tillgodoses på annat sätt. Många människor med funktionsnedsättning har få

kontakter vid sidan av sina anhöriga. En stor andel saknar gemenskap med andra människor i arbetslivet och i fritidssammanhang.

En kontaktperson ska kunna ge råd till den enskilde i situationer som inte är av komplicerad natur. En viktig uppgift bör vara att hjälpa till att bryta den enskildes isolering och underlätta ett självständigt liv i samhället.

Insatsen kontaktperson ges enligt LSS 9 § 4.

Kontaktpersonens uppdrag

Insatsen kontaktperson enligt LSS 9 § 4 biträde av kontaktperson ges som ett icke professionellt stöd av någon med engagemang och intresse för andra människor. En viktig uppgift för kontaktpersonen är att bryta den funktionsnedsattas isolering genom samvaro och genom hjälp i fritidsverksamhet. Kontaktpersonen kan också ge råd till den enskilde i situationer av ej komplicerad natur, men kan aldrig vara en legal företrädare.

Kontaktpersonen är en medmänniska som ska stötta den enskilde att komma i kontakt med andra människor och på så sätt bli mer självständig och komma ut i samhället.

Insatsen ska tillgodose:

- Behovet av en medmänniska när kontakt med anhöriga saknas eller behöver kompletteras.
- Behovet av hjälp att bryta isolering.

Följande kriterier föreligger för att beviljas kontaktperson enligt LSS:

- Den enskilde har ett bristfälligt socialt nätverk.
- Den enskilde inte själv kan tillgodose behovet av samvaro med andra.
- Den enskilde inte själv kan tillgodose behovet av en meningsfull fritid.

När beviljas inte insatsen:

- Om brukaren bor på bostad med särskild service enligt 9§ 8 LSS eller 9 §9 eller genom 9 § 2 LSS. Då ska behovet av en meningsfull fritid, samhällsgemenskap samt få stöd till att bryta isolering ingå i insatsen.
- När behovet av sociala kontakter bedöms vara tillgodosett på annat sätt t.ex. genom arbetsgemenskap, stöd från anhöriga, fritidsverksamhet, kamratkontakter i skola, avslutas insatsen.
- När brukaren inte anses vara socialt isolerad eller när nätverk finns.

Målet med insatsen

I uppdraget till verkställigheten är det viktigt att insatsen har ett konkret och uppföljningsbart mål. Detta även för att verkställigheten ska få bra förutsättningar att ta fram en genomförandeplan.

Övrigt om insatsen kontaktperson

Något krav på särskild yrkeskompetens hos kontaktpersonen kan inte ställas. Detta innebär att insatsen inte kan beviljas när kravet på specialkompetens är alltför omfattande.

Av 9 e § LSS framgår att omvårdnad aldrig ingår i kontaktpersonsinsatsen. Anhörig eller någon i det befintliga nätverket, kan inte få förordnande som kontaktperson.

Generellt fattas tidsbegränsade beslut med omprövningsförbehåll dock ska alla beslut bedömas individuellt.

Särskilt kvalificerad kontaktperson

Socialnämnden har möjlighet att enligt 3 kap 6b § SoL utse en särskilt kvalificerad kontaktperson för personer som inte har fyllt 21 år och som har behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att motverka en risk för missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

För vissa barn och ungdomar räcker inte de vuxna som finns runt barnet eller ungdomen till. Då kan en särskilt kvalificerad kontaktperson fylla en viktig funktion i att utveckla den unges sociala förmåga och påverka den unges beteende.

Syftet med insatsen bör vara att förhindra en ogynnsam utveckling till följd av barnets eller ungdomens agerande. För barn och unga som begått brott bör behovet av en särskilt kvalificerad kontaktperson som regel övervägas.

Åtgärden kan även ses som förebyggande, och det är tillräckligt att det finns ett behov av att motverka en risk för ogynnsam utveckling genom dessa beteenden. Insatsen särskilt kvalificerad kontaktperson riktar sig till ungdomar med allvarigare problematik än en vanlig kontaktpersonsinsats. Dessa ungdomar kan ha problem med missbruk, kriminalitet eller annat socialt nedbrytande beteende i en omfattning där en vanlig kontaktpersonsinsats inte räcker till.

Insatsen kräver mer av kontaktpersonen som vanligtvis har erforderlig utbildning och erfarenhet av målgruppen. Med uppdraget följer också en annan arvodering.

Särskilt kvalificerad kontaktperson enligt LVU, så kallad mellantvång

Om en ungdom vårdas i det egna hemmet med stöd av LVU och insatsen kontaktperson ska ingå i vården, ska beslutet om kontaktperson fattas med stöd av 11 § LVU i det fall samtycke till kontaktperson saknas.

Föreligger samtycke till kontaktperson beviljas insatsen enligt socialtjänstlagen. Det är enligt 22 § LVU möjligt att oberoende av den enskildes samtycke utse en kvalificerad kontaktperson för ungdomar med allvarliga beteendeproblem (3 § LVU) i åldrarna 15-21 år, så kallat mellantvång.

Socialnämnden har enligt 14 § LVU ansvar att besluta hur ett barns, eller en ungdoms, umgänge med vårdnadshavare och med föräldrar som har umgängesrätt reglerad genom dom, beslut av domstol eller genom avtal ska utövas. Nämnden ska minst en gång var tredje månad överväga om ett sådant beslut fortfarande behövs.

Det är enligt 22 § LVU möjligt, att oberoende av den enskilde ungdomens samtycke, utse en särskilt kvalificerad kontaktperson för ungdomar med allvarliga beteendeproblem. Detta förutsätter att ungdomen har så pass svårartade beteendeproblem att dessa, om de inte avhjälpas, sannolikt kommer att leda till att ungdomen behöver heldygnsvård (avser beteendefallen i 3 § LVU).

Denna möjlighet omfattar även barn under 15 år som har begått brott. Som särskilt kvalificerad kontaktperson enligt 22 § LVU bör enbart erfarna och professionella uppdragstagare anlitas.

Ungdomsstöd

Som en del i vård på hemmaplan, så kallad hemmaplanslösning, finns insatsen ungdomsstöd. Detta är en insats efter ett myndighetsbeslut enligt 4:1 Socialtjänstlagen. Tanken är att insatsen ska vara förebyggande och kompensatorisk. Den kan även kombineras med andra insatser för att vara ett alternativ till placering.

Insatsen vänder sig till ungdomar som har ett problematiskt normbrytande beteende och kan även användas förebyggande där det finns behov av stöd för att inte hamna i destruktiva beteenden. De som utför insatsen är behandlingsassistenter, särskilt kvalificerade kontaktpersoner.

Utomstående personers medverkan i umgängesärenden

Umgängesstöd – kontaktperson

Domstolen kan, när den fattar beslut om umgänge med en förälder som barnet inte bor med, samtidigt besluta att en person som utses av socialnämnden ska närvara

vid umgänget, s.k. umgängesstöd, 6 kap. 15c § Föräldrabalken FB. Socialnämnden har att verkställa domstolens beslut. Föräldrar kan ansöka om bistånd i form av kontaktperson enligt SoL, vilket inte ska blandas ihop med umgängesstöd.

Enligt FB 6 kap. 13 a § kan socialnämnden fatta beslut om kontaktperson som avses i SoL 3 kap. 6 b § st. 3 och kontaktperson enligt LSS 9 § 4, även om en av barnets vårdnadshavare motsätter sig detta, om det krävs med hänsyn till barnets bästa.

Bestämmelsen är endast tillämplig när barnet står under vårdnad av två vårdnadshavare. Om barnet bara har en vårdnadshavare bestämmer denne ensam.

Denna bestämmelse kan tillämpas dels när den ena vårdnadshavaren motsätter sig åtgärden (vilket ska framgå av dokumentation), dels när en vårdnadshavare håller sig undan eller väljer att inte medverka, på ett sådant sätt att hen får anses motsätta sig den. För information om handläggning av ett ärende där den ena vårdnadshavaren motsätter sig åtgärd, se respektive verksamhetsområdes del i riktlinjen.

En förälder kan, oberoende av om föräldern är vårdnadshavare eller inte begära att en kontaktperson ska utses enligt 3 kap 6b § SoL som stöd och hjälp för föräldern i samband med umgänget. Det är endast domstolen som kan besluta om umgängesstöd, föräldrar kan därmed inte träffa avtal om umgängesstöd. Enligt Föräldrabalken 6 kap 15c § fastslås att domstolen, när den fattar ett beslut om umgänge med en förälder som barnet inte bor med, får besluta att det vid umgänget ska närvara en person som socialnämnden utser, så kallat umgängesstöd.

Syftet med insatsen umgängesstöd är att det ska bidra till trygghet för barnet. Till exempel när barnet saknar en nära relation till föräldern, när något umgänge inte ägt rum under lång tid eller när barnet av något annat skäl känner oro eller inte har tillit till föräldern. Barnets oro kan också botna i att den förälder barnet bor hos känner oro över att ett umgänge ska ske, och oavsett om oron är befogad eller ej, överför sin oro till barnet. Det kan också finnas behov av umgängesstöd när umgängesföräldrarnas omsorgsförmåga i något avseende brister. Ytterligare skäl kan vara att en person behöver medverka vid hämtning och lämning för att barnet ska slippa uppleva konfliktfyllda konfrontationer. Ett mål kan i lämpliga fall vara att umgängesstöd ska utformas så att umgänget på sikt kan fortsätta utan stöd av personal.

Vid situationer när det förekommit våld, hot om våld eller övergrepp mot barnet eller någon annan familjemedlem är umgänge inte alltid lämpligt. Om umgänge och umgängesstöd ändå ska genomföras behövs det planeras noggrant.

Socialtjänsten kan, om den bedömer att ett uppdrag kräver särskilda kvalifikationer, utse en uppdragstagare med särskild utbildning eller erfarenhet av socialt arbete. Detta kan anses vara befogat i de flesta fall av umgängesstöd.

Ledsagning och ledsagarservice

Ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS

Insatsen ledsagning beslutas enligt SoL och insatsen ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS.

Möjlighet till ledsagning och ledsagarservice i form av följeslagare ute i samhället är en väg för ökad tillgänglighet för personer med nedsatt funktionsförmåga.

Syftet med insatsen är en följeslagare som ska underlätta för personer med funktionsnedsättning att delta i samhällslivet och komma ut bland andra människor. Brukaren ska ges möjlighet att komma ut på fritidsaktiviteter och delta i kulturlivet.

Oavsett lagstiftning är ledsagningen knuten till aktiviteter utanför hemmet.

Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS

Ledsagarservice enligt LSS ges med avsikten att underlätta för den enskilde att ha kontakter med andra och vara fullt delaktig i samhällslivet. Ledsagarservice syftar till att bryta den isolering, som en omfattande funktionsnedsättning ofta leder till, med målet att den enskilde får möjlighet att leva som andra. Ledsagarservice ska alltid vara individuellt utformad och ha karaktären av personlig service.

Om den enskilde har personlig assistans enligt LSS eller assistansersättning enligt Socialförsäkringsbalken (2010:110) (SFB) ingår ledsagarservice i den personliga assistansen.

Av lagens förarbeten framgår att ledsagarservice är en insats knuten till aktiviteter utanför hemmet. Avsikten med insatsen är att göra det möjligt för den enskilde att besöka vänner, delta i fritidsaktiviteter, kulturlivet eller bara promenera. Vad som avses med fritidsaktiviteter anges inte närmare men det kan exempelvis vara att besöka simhall, vistas i naturen, ridning eller andra tränings- och intresseaktiviteter. Utöver dessa exempel kan ledsagarservice också beviljas för exempelvis läkarbesök för den som redan har rätt till ledsagarservice enligt LSS för andra aktiviteter. Insatsen kan också ges för att förebygga isolering och kan ha stor betydelse för enskildas möjligheter att utöva och delta i hälsofrämjande aktiviteter på fritiden.

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD 2011 ref 60) har i ett avgörande som gäller rätt till ledsagare vid resa till Egypten uttalat att ledsagarservice tar sikte på en tämligen begränsad insats. HFD framför att insatsen är avsedd att ge personer med funktionsnedsättning, som inte uppfyller förutsättningarna för personlig assistans, ökade möjligheter att genomföra enklare aktiviteter och bryta social isolering. Omfattande insatser i assistansliknande former kan enligt prejudikatet inte anses ingå i en kommuns ansvar för ledsagarservice enligt LSS.

I rättspraxis finns avgöranden som innebär att enklare aktiviteter som att göra inköp, delta på föreläsning, gå på träning eller andra enklare vardagsaktiviteter, kan ingå i ledsagarservice om det är ett led i att komma ut i samhället bland andra

människor. Vidare kan enligt rättspraxis insatser som daglig verksamhet och bostad med särskild service kompletteras med ledsagarservice.

Omvårdnad ingår inte i ledsagarservice, men vid behov inkluderar ledsagarservice hjälp med förflyttning, på- och avklädning, stöd vid toalettbesök, samt måltidssituationer.

Ledsagarservice till barn och ungdomar

Om ledsagarservicen avser barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska det behov som går utöver vad som är normalt föräldraansvar för ett barn utan funktionsnedsättning i samma ålder utgöra grund för bedömningen. I bedömningen ska hänsyn tas till att barnet/ungdomen ofta har behov att göra aktiviteter tillsammans med någon annan vuxen än sina föräldrar.

Ledsagning enligt Socialtjänstlagen

Ledsagning beviljas personer som har svårigheter att själva ta sig till och från olika aktiviteter.

I förarbetena till socialtjänstlagen beskrivs ledsagning som en insats som gör det möjligt att besöka vänner, delta i kulturlivet eller bara att promenera. Ledsagning är en social tjänst som är knuten till aktiviteter utanför hemmet. Ledsagningen ska utformas så att den stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv och anpassas individuellt efter den enskildes behov. Exempel kan vara att besöka simhall, vistas i naturen, möjlighet att rida, träning eller andra aktiviteter.

Tillfällig ledsagning

Hjälp med tillfällig ledsagning kan i särskilda fall vara aktuellt i samband med besök på vårdinrättningar om brukaren behöver stöd under själva resan. Stödet gäller då sådant som sjukresechauffören inte kan bistå med under färd. Brukaren kan beviljas stöd under själva läkarbesöket om hen har särskilt behov av stöd som inte vårdgivaren kan bistå med. Det är i första hand anhöriga som bör följa med till vårdinrättningar. Att säkerställa att kommunikationen fungerar vid vårdtillfällena är sjukvårdens ansvar. I den tillfälliga ledsagningen ingår inte att få stöd för att inhämta/lämna information till och från vårdgivaren

Definitioner

Begrepp	Definition
Kontaktperson	Lekman som hjälper en annan människa i livet. En kontaktperson åtar sig på sin fritid ett uppdrag från kommunen.
Ledsagare	En ledsagare är anställd av kommunen och får lön för de timmar man utför.
Särskilt kvalificerad kontaktperson	En utbildad person anställd av kommunen för stötta den unge, ha kontakter med nätverket såsom skolan samt att hjälpa den unge att bearbeta sin livssituation. Även viss kontroll ingår i uppdraget.
Umgängesstöd	En utbildad person anställd av kommunen för att på uppdrag av domstol bistå barnet i umgänget med sin förälder.
Anmälningsskyldighet	Som uppdragstagare har kontaktpersoner/kontaktfamiljer inte någon anmälningsskyldighet gällande barn som far illa enligt 14 kap 1 § SoL. Anmälningsskyldigheten enligt denna bestämmelse gäller enbart anställda vid myndigheten eller de som är verksamma vid yrkesmässig bedriven enskild verksamhet som rör barn och ungdom. Däremot kan uppdragsgivaren skriva in i avtalet med uppdragstagaren att denne genom avtalet, tar på sig ett ansvar att underrätta Kommunstyrelsen om det finns misstanke om att ett barn som omfattas av de olika insatserna far illa.